

پیمایش سازمان ملی جوانان در سال ۱۳۸۳

رضایت جوانان از مطبوعات کشور

پیمایش «بررسی شاخص‌ها و نظرسنجی از جوانان ۱۵ تا ۲۹ سال کشور در مورد میزان استفاده و رضایت از مطبوعات» را سازمان ملی جوانان در سال ۱۳۸۳ انجام داده است.

بیان مسئله

مطبوعات به‌عنوان یکی از مجراهای قدرتمند و دیرینه ارتباط جمعی در فرآیند رشد و توسعه ملی دارای جایگاهی ارزشمند و رفیع است. مطبوعات به‌طورعام و مجلات علمی تخصصی به‌طورخاص نقش قابل‌توجهی در تولید دانش دارند. مجلات که غالباً برحسب سن و تخصص عرضه می‌شوند، به‌عنوان بخشی از مطبوعات جایگاهی خاص دارا هستند و می‌توانند نقش بسیار مؤثری در اطلاع‌رسانی ایفا نمایند.

امروزه مطبوعات تازه‌ترین خبرها و تفسیرها و بخش‌های مختلف را با موشکافی دقیق در اختیار میلیون‌ها نفر از مردم قرار می‌دهند. مطبوعات دارای قدرت نفوذ فوق‌العاده‌ای هستند، به‌همین‌جهت برای مقاصد و هدف‌های مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرند. اغلب قدرت‌های سیاسی، مطبوعات را به‌عنوان سلاحی نیرومند تلقی می‌کنند و برای جلب اطمینان و اعتماد عمومی نسبت به هدف‌ها و برنامه‌های خود از آن‌ها بهره می‌گیرند. آگاه‌سازی مردم از رویدادهای محیط زندگی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، پخش اطلاعات و اخبار ضروری، شکل‌دادن به افکار و عقاید و هدایت افکار عمومی، انتقال و تکمیل معلومات از مهم‌ترین نقش‌های مطبوعات است. مطبوعات با ایفای این نقش‌ها با اهمیت خود، موجب اعتلای علمی و فرهنگی جامعه، آموزش شیوه‌ها و تکنیک‌های زندگی هستند و با بهره‌گیری از تکنولوژی و دانش روز جایگاه خود را هرچه بهتر استوار می‌سازند.

این رسانه جمعی به‌عنوان وجدان بیدار آن‌ها عمل کرده و آنان را در جهت مشارکت در امور اجتماعی، سرنوشت خویش و تقویت روح جمعی برمی‌انگیزد. علاوه‌براین اندیشه‌های تازه‌ای خلق می‌کند و راه‌حل‌های جدیدی برای حل مسائل پدید می‌آورد. نقش دیگر مطبوعات این است که، انگیزه‌های تازه برای حرکت ایجاد می‌کند، مغزها را برای اندیشیدن تحریک کرده و آن‌ها را از حالت انفعال بیرون می‌آورد. بدین‌ترتیب مطبوعات زنده و فعال، فضای فکری جامعه را به پویایی، حرکت، آفرینندگی و مشارکت برمی‌انگیزد. این رسانه وسایل سرگرمی افراد را فراهم نموده و قابل‌دسترس‌ترین دوست هنگام اوقات فراغت انسان‌ها به شمار می‌آید.

تغییر رفتارهای مخاطبان از دیگر نقش‌های رسانه‌ها خصوصاً مطبوعات است. رسانه‌ها از نهادهای فراگیر جامعه مدنی و ابزار شکل‌گیری افکار عمومی برای ایجاد شرایطی هستند که مشارکت فعال شهروندان در امور جامعه از نتایج ایجاد این شرایط است. یکی از نقش‌های مطبوعات این است که مخاطبان را از حاشیه به سمت متن حیات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی به حرکت درآورد تا صرفاً به‌عنوان جمعیتی ساده و منفعل تلقی نگردند، بلکه توده‌هایی به حساب آیند که بر فرستندگان پیام‌ها نظارت دارند و در موقع لزوم در برابر آنان واکنش نشان دهند.

میزان مطالعه مطبوعات توسط مردم هر جامعه بیانگر استقبال آن‌ها از مسائل فرهنگی، مشارکت اجتماعی، توسعه آگاهی و تمایلات سیاسی، اجتماعی است. اینکه تا چه میزان یک جامعه مشتاق بالابردن سطح علمی و مستحکم نمودن پیوندهای اجتماعی و فرهنگی میان افراد خود است را می‌توان با کنکاش و تحلیل محتوای مطبوعات و مطالب مندرج در آن‌ها یافت.

از آنجایی که یکی از اهداف مطبوعات رساندن پیام‌ها و خبرهای موردعلاقه افراد است. بنابراین در سطح جامعه می‌توان با بررسی میزان گرایش به مطالعه مطبوعات از افکار، ایده‌ها و علاقمندی‌های یک جامعه آگاه شد. گرایش و عدم‌گرایش مردم به مطالعه مطبوعات، به اطلاع‌رسانی صحیح و سریع مطبوعات آن جامعه مربوط است. مردم مایلند خبرهای صحیح را به موقع بدانند و از آن‌ها آگاهی یابند. بنابراین میزان آزادی که از طرف دولت به مطبوعات داده می‌شود می‌تواند با مطالب آن‌ها و در نتیجه گرایش افراد به مطالعه مطبوعات در ارتباط باشد. چنانچه افراد نسبت به مطالب و محتوای مندرج در مطبوعات بی‌اعتماد باشند، دلیلی برای مطالعه آن‌ها نمی‌یابند و انگیزه‌ای برای خرید روزنامه یا مجله در آن‌ها نمی‌توان یافت.

یکی از شاخص‌های توسعه فرهنگی، اجتماعی در هر کشور بالا بودن تعداد و تیراژ روزنامه‌هاست. بالا بودن تیراژ روزنامه‌ها حاکی از استقبال مردم از این رسانه و تنوع آن نشان‌دهنده توجه به سلائق و علائق اعضای جامعه است. یکی از نقش‌های مطبوعات این است که زمینه مناسب را برای افزایش تقاضا برای مطالعه ایجاد کنند. باید مطالب جذاب، روان در سطح فهم خواننده و پرمحتوا باشد و از اخبار روز موثق و درعین‌حال با گستردگی فراوان استفاده شود.

رسانه‌ها بر تمامی اعضا و گروه‌های جامعه تأثیر می‌گذارند و از آن‌ها تأثیر می‌پذیرند. در کشورهای جهان سوم قشر جوان به‌عنوان بخش اعظم جامعه می‌تواند بیش از سایر گروه‌ها از این رسانه جمعی متأثر گردند. جوانان از جمله اقشار جامعه هستند که نقش آنان در مسیر تحولات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی غیرقابل‌انکار است و اینان به واقع از ارکان اصلی توسعه پایدار و همه‌جانبه است.

نظر به اینکه مطبوعات و مطالب مندرج در آن‌ها می‌تواند نشان‌دهنده توسعه فرهنگی، توجه به امر مشارکت اجتماعی و موضوعات موردعلاقه و توجه افراد جامعه باشد و قشر جوان به‌عنوان قشر فعال و آگاه جامعه همواره در توسعه و مشارکت اجتماعی مؤثر است، این پژوهش میزان گرایش این قشر خاص به مطالعه مطبوعات را مدنظر دارد. با توجه به تعدد رسانه‌های جمعی، سؤال اصلی ما این است که مطبوعات روز ایران در بین جوانان از چه جایگاهی برخوردارند؟ به عبارت دیگر جوانان چه میزان از مطبوعات موجود استقبال می‌کنند؟ و به دنبال آن این سؤالات مطرح می‌شود که کدام روزنامه یا مجله بیشتر توجه جوانان را به خود جلب کرده است؟ جوانان چه میزان از وقت و درآمد خود را صرف خرید مطبوعات می‌کنند؟ پاسخ به این سؤالات می‌تواند ارائه‌دهنده ارزیابی از عملکرد مطبوعات در ایران در عصر حاضر از دیدگاه جوانان باشد و از سوی دیگر بر پایه پاسخ‌ها می‌توان کاستی‌های موجود در این زمینه را شناخت و راهکارهای مناسب برای رفع آن‌ها ارائه نمود.

روش پژوهش

در این پژوهش از روش پیمایش و ابزار پرسشنامه استفاده شده است.

جامعه آماری این پژوهش کلیه دختران و پسران در سن ۱۵ تا ۲۹ سال ساکن در کلیه استان‌های کشور در سال ۱۳۸۲ بوده‌اند و حجم نمونه ۶۰۸۴ نفر بوده.